

Tuberkuliozė

Liga, gydymas ir prevencija

Lithuanian translation of *TB – the disease, its treatment and prevention*

TB (tuberkuliozė) yra infekcinė liga, dažniausiai paveikianti plaučius, tačiau galinti paveikti ir kitus organus.

Maždaug prieš 150 metų Jungtinėje Karalystėje tuberkuliozė buvo vienos iš aštuonių mirčių priežastimi, tačiau prasidėjus devintajam dešimtmečiui, kuomet pagerėjo gyvenimo sąlygos ir mityba, tuberkuliozės atvejų Jungtinėje Karalystėje žymiai sumažėjo (1987 m. buvo užregistruoti 5 745 susirgimo tuberkulioze atvejai).

Tačiau tuberkuliozė nėra visiškai išnykusi. Per pastaruosius dvidešimt metų tuberkuliozės atvejų JK po truputį daugėja. Dabar tuberkulioze kasmet susergera apie 7000 žmonių, iš kurių maždaug 60-80 – Šiaurės Airijoje.

Tuberkulioze užsikrečiama ne taip paprastai – nuo artimo ir ilgo bendravimo su šia liga sergančiu asmeniu (pvz., gyvenant viename būste), tačiau šios ligos požymius pravartu žinoti visiems, kad būtų galima laiku kreiptis į gydytoją.

Tuberkuliozė yra gydoma specialiais antibiotikais.

Kaip tuberkuliozė plinta ir ar aš galiu ja užsikrėsti?

Tuberkulioze galima tiesiogiai užsikrėsti tik nuo kito asmens, turinčio tuberkuliozę plaučiuose arba gerklėje. Nors tuberkuliozė plinta oru, kai ja sergantys žmonės kosti arba čiaudi, užsikrėsti ja galima tik nuo glaudaus ir ilgai trunkančio sąlyčio su sergančiuoju.

Ne visi sergantys plaučių tuberkulioze asmenys gali užkrėsti; tinkamai gydoma ši liga labai greitai atsitraukia (vidutiniškai per dvi savaites) – **jeigu tik sergantieji vartoja tinkamus vaistus.**

Nors tuberkulioze gali užsikrėsti kiekvienas žmogus, kai kurie žmonės yra priskiriami didesnės rizikos grupei.

Tai būtų:

- vaikai, kurių tėvai arba seneliai kilę iš šalių su paplitusia tuberkulioze, kaip, pavyzdžiui, iš daugelio Azijos, Afrikos ar Rytų Europos šalių (naujausio šalių, kuriose paplitusi tuberkuliozė, sąrašo leškokite adresu www.hpa.org.uk/infections/topics_az/tb/epidemiology/who_table2.htm arba klauskite savo šeimos gydytojo).

Taip pat žmonės, kurie:

- gyveno viename būste arba glaudžiai ir ilgai bendravo su tuberkulioze sergančiu asmeniu
- gyvena nešvariose ar perpildytose patalpose, įskaitant benamius ir neturinčius normalių gyvenimo sąlygų asmenis
- dirbo, gyveno ar ilgą laiką praleido šalyje, kurioje yra paplitusi tuberkuliozė
- galėjo sirgti tuberkulioze jaunystėje, kai ši liga mūsų šalyje buvo labiau paplitusi

- buvo įkalinti
- turi nusilpusį imunitetą, neleidžiantį kovoti su infekcija dėl kitos ligos (pvz., ŽIV) ar jos gydymo
- vartoja narkotikus arba piktnaudžiauja alkoholiu
- prastai maitinasi.

Kaip sužinoti, ar nesusirgau tuberkulioze?

Įprastiniai tuberkuliozės požymiai yra šie:

- nepalijamas kosulys, kuris ilgai dar labiau sustiprėja
- svorio kritimas be akivaizdžių priežasčių
- karščiavimas ir gausus prakaitavimas naktimis
- neįprastas kūno nuovargis ir bendras negalavimas
- kosėjimas krauju.

Šie požymiai gali būti susiję ir su kitomis problemomis, tačiau juos pastebėję nenumokite ranka ir kreipkitės į gydytoją ar slaugytoją vietos ligoninėje arba klinikoje.

Jeigu artimai bendraujate su sergančiu tuberkulioze asmeniu ir todėl galėjote užsikrėsti, jums bus pasiūlyta pasitikrinti sveikatą.

Ar susirgus tuberkulioze galima pasveikti?

Taip; tuberkuliozė yra gydoma specialiais antibiotikais. Pradėjus gydymą jau po dviejų-keturių savaičių pasijusite geriau. Tačiau gydymą reikia tęsti ne mažiau kaip šešis mėnesius. Labai svarbu praeiti visą tuberkuliozės gydymui skirtą antibiotikų kursą. Priešingu atveju infekcija gali atsinaujinti kita forma, atsparia įprastiems

vaistams ir sunkiau pasiduodančia gydymui. O šią sunkesnę ligos formą galite perduoti savo šeimai arba draugams.

Netinkamai gydoma tuberkuliozė gali tapti mirties priežastimi.

Kaip tuberkuliozės galima išvengti?

Svarbiausias ir veiksmingiausias kovos su tuberkuliozės plitimu būdas mūsų šalyje yra kiek įmanoma greičiau diagnozuoti ligą ir užtikrinti, kad šia liga susirgę žmonės praeitų visą tinkamo gydymo kursą. Be to, būtina patikrinti, ar tuberkulioze neužsikrėtę ir kiti artimai su ligoniu bendraujantys asmenys. Štai kodėl būtina žinoti apie šią ligą.

Maniau, kad tuberkuliozės galima išvengti pasiskiepijus?

Jau daugelį metų vakcina BCG yra naudojama apsaugai nuo tuberkuliozės. Ši vakcina geriausiai apsaugo vaikus nuo susirgimo sunkesnėmis tuberkuliozės formomis. Tačiau ji neapsaugo nuo susirgimo tuberkulioze visais įmanomais atvejais, todėl pravartu žinoti pagrindinius šios ligos požymius.

Kam siūloma vakcina BCG?

Vakcina BCG siūloma skiepyti:

- visus kūdikius ir vaikus iki 12 mėnesių amžiaus, kurių tėvai arba seneliai yra kilę iš šalies, kurioje per metus tuberkulioze suseraga 40 ar daugiau iš 100 000 gyventojų
- anksčiau neskiepytus vaikus iki 16 metų, kurių tėvai arba seneliai yra kilę arba atvykę iš šalies, kurioje per metus tuberkulioze suseraga 40 ar daugiau iš 100 000 gyventojų
- anksčiau neskiepytus emigrantus iš šalių su paplitusia tuberkulioze

- anksčiau neskiepytus 16-35 metų amžiaus tam tikrų profesinių grupių asmenis, pvz., sveikatos priežiūros darbuotojus ir kt. asmenis, galinčius turėti sąlytį su tuberkulioze sergančiais asmenimis
- asmenis, turėjusius glaudų ryšį su tuberkulioze sergančiu asmeniu.

Ar reikalinga vakcinosis BCG injekcija, jei vykstu į užsienį?

Jeigu ketinate vyksti, gyventi arba dirbti ilgiau nei mėnesį šalyje, kurioje yra paplitusi tuberkuliozė, būtina pasirūpinti apsisaugojimu nuo šios ligos. Pasitarkite su savo gydytoju.

Atkreipkite dėmesį

Daugelis Šiaurės Airijoje gyventojų gali niekada nesusidurti su tuberkulioze sergančiu asmeniu. Rizika susirgti tuberkulioze Šiaurės Airijoje yra labai maža. Tačiau svarbu, kad žmonės atpažintų tuberkuliozės požymius ir žinotų, kaip ši liga yra perduodama bei gydoma. Gyventojai turi suprasti realią riziką sau ir savo šeimai.

Viešasis transportas ir uždarnos viešosios vietos

Naudojimas viešuoju transportu ir buvimas įprastose vietose nekelia padidintos rizikos užsikrėsti tuberkulioze.

Tuberkuliozė mokyklose

Tai pasitaiko itin retai, tačiau kelia didžiulį susirūpinimą. Tuberkulioze sergantys vaikai šios ligos neplatina. Jie užsikrečia nuo plaučių tuberkulioze sergančių suaugusiųjų. Paaiškėjus, kad mokyklą lankantis vaikas serga tuberkulioze, mokykloje yra organizuojamas patikrinimas, siekiant įsitikinti, ar šia liga neserga daugiau vaikų, ir norint išsiaiškinti infekcijos židinį. Toks židinytis dažniausiai būna artimas šeimos narys arba kitas tame pačiame būste gyvenantis asmuo. Paaiškėjus, kad tuberkulioze serga kas nors iš personalo, vaikai yra tikrinami, laikantis vietos sveikatos priežiūros tarnybos nurodymų.

Kodėl buvo nutraukta vakcinosis BCG programa mokyklose, jeigu susirgimo tuberkulioze atvejų daugėja?

Nuo tada, kai vakcinosis BCG programa buvo pradėta vykdyti mokyklose dar 1953 m., požiūris į tuberkuliozė smarkiai pasikeitė. Šiuo metu netikslinga skiepyti nuo tuberkuliozės vaikus, gyvenančius mažos rizikos zonoje (kokia iš esmės ir yra Šiaurės Airija). Vadovaujantis naująja politika, vakcina BCG siūloma skiepyti didesnės rizikos grupės žmones kiek įmanoma ankstyvesniame gyvenimo tarpsnyje, kai ši vakcina turi stipriausią poveikį.

Išsamesnė informacija

Išsamesnės informacijos apie tai, kaip apsisaugoti nuo tuberkuliozės ir apsaugoti savo šeimos narius bei draugus, teiraukitės savo gydytojo arba kreipkitės į organizaciją TB Alert.

TB Alert yra labdaringa organizacija, platinanti informaciją apie tuberkuliozė ir kovojanti su ja visame pasaulyje.

TB Alert

22 Tiverton Road
London
NW10 3HL
Phone: 0845 456 0995
Email: info@tbalert.org

Be to, galite apsilankyti adresu:

www.dhsspsni.gov.uk/phealth
www.dh.gov.uk
www.hpa.org.uk
www.immunisation.nhs
www.tbalert.org

Naujausio šalių, kuriose paplitusi tuberkuliozė, sąrašo ieškokite adresu: www.hpa.org.uk/infections/topics_az/tb/epidemiology/who_table2.htm

